

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N55

09.11.2021

დაგეგმილი საქმიანობის დასახელება: ყულევის ნავთობისა და ნავთობპროდუქტების გადასატვირთ საზღვაო ტერმინალში, №6 სარეზერვუარო პარკის რეკონსტრუქციისა და დამატებით ახალი 1x5000 მ³ მოცულობის რეზერვუარის მოწყობა-ექსპლუატაცია (ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება);

დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი: შპს „შავი ზღვის ტერმინალი“;

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ხობის მუნიციპალიტეტი, სოფ. ყულევი;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 17.09.2021;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „გერგილი“;

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, სამინისტროში შპს „შავი ზღვის ტერმინალის“ მიერ წარმოდგენილია - ხობის მუნიციპალიტეტში, ყულევის ნავთობისა და ნავთობპროდუქტების გადასატვირთ საზღვაო ტერმინალში, №6 სარეზერვუარო პარკის რეკონსტრუქციისა და დამატებით ახალი 1x5000 მ³ მოცულობის რეზერვუარის მოწყობა-ექსპლუატაციის (ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება) სკოპინგის ანგარიში.

აღნიშნულ პროექტზე (გზმ-ის ჩატარების საჭიროების დადგენის მიზნით) სამინისტროში წარმოდგენილი იყო სკრინინგის განცხადება, რომელიც 2021 წლის 24 ივნისის N 2-915 ბრძანების შესაბამისად დაექვემდებარა გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას და შპს „შავი ზღვის ტერმინალს“ დაევალა „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-8 მუხლის შესაბამისად სკოპინგის პროცედურის გავლა.

№6 სარეზერვუარო პარკის საქმიანობაზე 2016 წლის 22 ნოემბერს გაცემულია ორი ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა: N60 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა (გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება - ბრძანება N 2-30; 11/01/2021) - შპს „შავი ზღვის ტერმინალის“ ყულევის ნავთობისა და ნავთობპროდუქტების გადასატვირთ საზღვაო ტერმინალში, N6 სარეზერვუარო პარკში, 2X3000 კუბ.მ და 2X2000 კუბ.მ მოცულობის ნავთობპროდუქტების (პიროლიზური პროდუქტის და ინდუსტრიული ზეთის) საცავის მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე და N61 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა (გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება - ბრძანება N 2-29; 11/01/2021) - შპს „შავი ზღვის ტერმინალის“ ყულევის ნავთობისა და ნავთობპროდუქტების გადასატვირთ საზღვაო ტერმინალში, №6 სარეზერვუარო პარკში, 2000 კუბ.მ მოცულობის ტოქსიკური და სხვა საშიში ნივთიერებების (იზოპროპილის სპირტის) საცავის მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე. ვინაიდან, ზემოაღნიშნული საქმიანობები ტექნიკურად და ფუნქციურად ურთიერთდაკავშირებულია, შპს „შავი ზღვის ტერმინალის“ მომართვის შესაბამისად, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-5 მუხლის მე-13 ნაწილის საფუძველზე 2021 წლის 7 მაისს გაიცა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება (ბრძანება N2-622) - შპს „შავი ზღვის ტერმინალის“ ყულევის ნავთობისა და ნავთობპროდუქტების გადასატვირთ საზღვაო ტერმინალში, №6 სარეზერვუარო პარკში, 2X3000 კუბ. მ და 2X2000 კუბ. მ მოცულობის ნავთობპროდუქტებისა (პიროლიზური პროდუქტის და ინდუსტრიული ზეთის) და 2000 კუბ.მ მოცულობის ტოქსიკური და სხვა საშიში ნივთიერებების (იზოპროპილის სპირტის) საცავების მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე

გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებების გაერთიანების შესახებ. მოცემული გარემოებების გათვალისწინებით, ყულევის ნავთობისა და ნავთობპროდუქტების გადასატვირთ საზღვაო ტერმინალში, №6 სარეზერვუარო პარკის რეკონსტრუქცია და დამატებით ახალი 1x5000 მ³ მოცულობის რეზერვუარის მოწყობა-ექსპლუატაცია წარმოადგენს 2021 წლის 7 მაისს გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების (N2-622) ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებას.

შპს „შავი ზღვის ტერმინალის“ ნავთობისა და ნავთობპროდუქტების გადასატვირთი საზღვაო ტერმინალი მდებარეობს ხობის მუნიციპალიტეტის სოფ. ყულევის ტერიტორიაზე. შპს „შავი ზღვის ტერმინალის“ ტერიტორიაზე პიროლიზური პროდუქტის, ინდუსტრიული ზეთის და იზოპროპილენის სპირტის საცავების ოპერირებისთვის ექსპლუატაციაშია სარეზერვუარო პარკი №6 (ჯამური მოცულობით 12000 მ³). N6 სარეზერვუარო პარკი მოიცავს 5 რეზერვუარს. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, ამ ეტაპზე N6 სარეზერვუარო პარკში პროდუქტები გადანაწილებულა შემდეგნაირად: პიროლიზური ფისი - რეზერვუარები: №25-(3000 მ³), №26-(3000 მ³), №27-(2000 მ³); ინდუსტრიული ზეთის - რეზერვუარი №28-(2000 მ³); იზოპროპილენის სპირტი - რეზერვუარი №29-(2000 მ³). მე-6 სარეზერვუარო პარკი, როგორც მთლიანად ტერმინალი, მუშაობს 24 საათიან, ორცვლიან რეჟიმში (ცვლის ხანგრძლივობა - 12 საათი). პროდუქციის ოპერირების ტექნოლოგიური პროცესები ძირითადად მოიცავს: სატვირთო შემადგენლობის მიღებას და დახარისხებას რკინიგზის სადგურ „ყულევში“; დახარისხებული შემადგენლობის ტერმინალის ესტაკადაზე შემოყვანას; დასაცვლელი ვაგონცისტერნების მომზადებას; ჩამოსხმის და რეზერვუარში გადატვირთვის ოპერაციების შესრულებას; რეზერვუარებში დასაწყობებული პროდუქციის საზღვაო ტანკერებში ჩატვირთვას. ვაგონცისტერნიდან რეზერვუარებში და საზღვაო ტანკერებში ჩატვირთვის ოპერაციებს ემსახურება შესაბამისი პროდუქტის მიმღები და რეზერვუარებში გადატვირთვის სისტემები.

ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების ფარგლებში დაგეგმილია არსებული ხუთი რეზერვუარის მიმდებარედ, მე-6 (პროექტით N30) 1X5000 მ³ მოცულობის რეზერვუარის მოწყობა. აღნიშნულის გარდა, N6 სარეზერვუარო პარკს ემატება ბიტუმის გადატვირთვის ახალი ტექნოლოგიური ხაზი, ასევე დაგეგმილია სხვადასხვა სარეკონსტრუქციო სამუშაოები. მათ შორის იცვლება პროდუქციის დაცლა-გადატვირთვის ოპერაციებისათვის საჭირო ინფრასტრუქტურა. ამასთან, იცვლება N6 სარეზერვუარო პარკში არსებული რეზერვუარების ფუნქციური დატვირთვა. საპროექტო ტერიტორია წარმოადგენს შპს „შავი ზღვის ტერმინალის“ საკუთრებას (ს/კ - 45.15.21.050; 45.15.21.065). წარმოდგენილი Shp ფაილების მიხედვით, N6 სარეზერვუარო პარკის GPS კოორდინატებია: X-717431.40, Y-4683479.25. ახალი რეზერვუარის განთავსების ადგილის მიახლოებითი GPS კოორდინატებია X-717421.71; Y-4683428.76. სკოპინგის ანგარიშში, ცვლილების პროექტის გათვალისწინებით, წარმოდგენილია N6 სარეზერვუარო პარკის განახლებული გენ-გეგმა. ელექტრონული გადამოწმებით, N6 სარეზერვუარო პარკიდან პირდაპირი მანძილი უახლოეს მოსახლემდე დაახლოებით 540 მ-ს შეადგენს. შპს „შავი ზღვის ტერმინალის“ ტერიტორიის საკადასტრო საზღვრიდან მანძილი უახლოეს მოსახლემდე - 90 მ. N6 სარეზერვუარო პარკიდან პირდაპირი მანძილი შავი ზღვის სანაპირომდე დაახლოებით 130 მ-ია.

სკოპინგის ანგარიშში განხილულია პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები. მათ შორის მოცემულია არაქმედების ალტერნატივის და საპროექტო ტერიტორიის შერჩევის ალტერნატივის შესახებ ინფორმაცია. საპროექტო ტერიტორიის შერჩევის მიზნით განხილული ორი ლოკაციიდან პირველი წარმოდგენილია N6 სარეზერვუარო პარკის მიმდებარედ (შერჩეულ ალტერნატივა), ხოლო მეორე არსებული, ტერმინალის, ძირითადი ინფრასტრუქტურის უკიდურესი სამხრეთით მდებარეობს. მეორე ალტერნატივა უარყოფილი იქნა შესასრულებელი სამუშაოების მასშტაბის, ახალი ტერიტორიის

ათვისების, ასევე დამატებით ახალი დამხმარე ინფრასტრუქტურის (მათ შორის სატუბო სადგურის და რკინიგზის ჩიხის) მოწყობის საჭიროების გათვალისწინებით. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შერჩეული ალტერნატივა (N6 პარკის მიმდებარედ) გარემოს ცალკეულ კომპონენტებზე უმნიშვნელო ზემოქმედებით ხასიათდება.

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით მიმდინარე ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტროს წარმომადგენლის მიერ შპს „შავი ზღვის ტერმინალის“ საპროექტო ტერიტორიის (N6 სარეზერვუარო პარკში) ადგილზე დათვალიერებით დადგინდა, რომ ტერიტორიაზე უკვე შესრულებულია გარკვეული ტიპის სამუშაოები. მათ შორის დასრულების ფაზაშია საპროექტო 5000 მ³ მოცულობის რეზერვუარის მოწყობითი სამუშაოები. გამოვლენილი სამართალდარღვევის ფაქტის შესახებ, ადმინისტრაციული წარმოების ფარგლებში, შემდგომი რეაგირების მიზნით ეცნობა სამინისტროს საქვეუწყებო დაწესებულებას - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეტაპრტამენტს.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, 5000 მ³ მოცულობის (ახალი №30) რეზერვუარის მოწყობისთვის პროექტი შემუშავდა EN1405 სტანდარტის და „ნავთობბაზების უსაფრთხო ექსპლუატაციის ტექნიკური რეგლამენტის შესახებ“ 2014 წლის 15 იანვრის №65 დადგენილების მოთხოვნათა შესაბამისად. სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია ინფორმაცია ახალი რეზერვუარის ტექნიკური მახასიათებლების შესახებ, მათ შორის პროექტით: რეზერვუარის კედელი მაღალი სიმტკიცისაა და კოროზიამდეგია, რეზერვუარზე გათვალისწინებულია ყველა საჭირო საკონტროლო-გამზომი ხელსაწყოები, უზრუნველყოფილია დამიწების სისტემით და მეხამრიდით, გათვალისწინებულია ძირიდან გაჟონვის საკონტროლო ჭის მოწყობა, რეზერვუარის ძირის ჰიდროიზოლაციისათვის გამოყენებულია მაღალი სიმტკიცის 2 მმ სისქის პოლიეთილენის ფურცელი და ჰიდროფობი, რეზერვუარის შემომზღუდავ ტერიტორიას ემატება 1312 მ³ ფართობი, რეზერვუარზე გათვალისწინებულია 3 ცალი გპსს-2000 მარკის ქაფგენერატორი, 5000 მ³-იანი რეზერვუარისათვის დაპროექტებულია ორი ახალი ავტომატური ხანძარქრობის კამერა (№61, №62). ახალი რეზერვუარის დამატებით სარეზერვუარო №6 პარკის ჯამური მოცულობა გაიზრდება 17000 მ³-მდე. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, ტერიტორია უზრუნველყოფილი იქნება რეზერვუარის პარკის გარე შემოღობვით (შემომზღუდავი კედლით). შემომზღუდავი კედლის აბსოლუტური ნიშნული - 3,84 მეტრია. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, სარეზერვუარო პარკის სასარგებლო მოცულობა (5160 მ³) აღემატება დაღვრილი ნავთობპროდუქტის საანგარიშო, ყველაზე დიდი რეზერვუარის (საპროექტო 5000 მ³) მოცულობას და აკმაყოფილებს სათანადო სტანდარტს.

ბიტუმის რეზერვების ოპერირებისთვის პროექტით დაგეგმილია არსებული N25 და N26 (3000 მ³ მოცულობის) რეზერვუარების გამოყენება, რომლებიც ამ ეტაპზე განკუთვნილია პიროლიზური ფისის ექსპლუატაციისთვის. წლის მანძილზე აღნიშნულ საცავებში დაგეგმილია 60 000 ტონა სამშენებლო ბიტუმის ოპერირება. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, ბიტუმის გადატვირთვის ტემპერატურის შესანარჩუნებლად №25 და №26 რეზერვუარებში მონტაჟდება ოთხ-ოთხი ცალი ელექტროგამაცხელებლები და ორიარუსიანი თერმალური ზეთის სპირალური გამაცხელებლები. რეზერვუარების კედლები და სახურავი იფუთება (100მმ სისქის) მინერალური შესაფუთი მასალით. პროექტის შესაბამისად, არსებულ №96 სატუმბ სადგურში პიროლიზური ფისის გადასატვირთი 2 ცალი ცენტრიდანული ტუმბო იცვლება ბიტუმის გადასატვირთი 250 მ³/სთ წარმადობის ელექტროგამაცხელებლებით აღჭურვილი სპეციალური ტუმბოებით. №96 სატუმბ სადგურში, ასევე მონტაჟდება 20 მ³/სთ წარმადობის სპეციალური ტუმბო, ტექნოლოგიური მილსადენების დრენაჟისათვის. ბიტუმის გადასატვირთად გამოყენებული იქნება №96 სარკინიგზო ესტაკადიდან სატუმბ სადგურამდე არსებული ტექნოლოგიური მილები. №96 სატუმბ სადგურიდან №25 და №26 რეზერვუარებამდე და სატუმბ სადგურიდან №1 ნავმისადგომამდე მილსადენი იფუთება (100 მმ სისქის)

მინერალური ბამბით, ხოლო ბიტუმის გადატვირთვის ტემპერატურის შესანარჩუნებლად მონტაჟდება ელექტროგამაცხელებელი კაბელების სპეციალური სისტემა. სარკინიგზო ესტაკადაზე ვაგონ-ცისტერნებში ბიტუმის გაცხელებისა და ჩამოცლისათვის გათვალისწინებულია ვერტიკალური თბოგამცველი, ჰორიზონტალური თბოგამცველი, ვაგონში ჩასაშვები თბოგამცველი, ტელფერი, 60 მ³/სთ წარმადობის ცირკულაციური ტუმბო. ბიტუმის გაცხელების, ჩამოცლის დანადგარებისა და №25, №26 რეზერვუარების სპირალური გამაცხელებლების თერმალური ზეთით უზრუნველყოფისათვის პროექტში გათვალისწინებულია 2x1,75 მვტ სიმძლავრის საქვაბე. ავტომატური თერმო რეგულირებისათვის მონტაჟდება თერმორეგულირებადი საკვალთი. თერმალური ზეთის საქვაბიდან სარკინიგზო ესტაკადამდე და №25, №26 რეზერვუარებამდე არსებულ ტექნოლოგიურ ესტაკადებზე მონტაჟდება თერმალური ზეთის 150 მმ დიამეტრის თერმოიზოლირებული მილები.

საპროექტო ცვლილებები ითვალისწინებს, ასევე იზოპროპილის სპირტის დაცლა-გადატვირთვის არსებული ტექნოლოგიის ცვლილებას. კერძოდ, იზოპროპილის სპირტის დაცლა-გადატვირთვა №29 2000 მ³ მოცულობის რეზერვუარის ნაცვლად მოხდება იგივე მოცულობის №27 რეზერვუარში (რომელიც არსებული ტექნოლოგიური სქემით ემსახურებოდა პიროლიზური ფისის ექსპლუატაციას). №29 რეზერვუარი გამოყენებული იქნება პიროლიზური ფისისთვის. პიროლიზური ფისის ექსპლუატაციისთვის გამოყენებული იქნება, ასევე საპროექტო (№30) 1x5000 მ³ მოცულობის რეზერვუარი. პროექტის ფარგლებში არ არის დაგეგმილი ინდუსტრიული ზეთისათვის გათვალისწინებული №28 (2000 მ³) რეზერვუარის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება.

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად ტერმინალის ტერიტორიაზე ფუნქციონირების სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე წყლების და საწარმოო-სანიაღვრე ჩამდინარე წყლების არინების და გაწმენდის ტექნიკურად გამართული სისტემები, რაც უზრუნველყოფს ჩამდინარე წყლების ნორმირებულ გაწმენდას. გაწმენდილი წყლების ჩაშვება ხდება მდ. ცივაში. №6 სარეზერვუარო პარკის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი საწარმოო-სანიაღვრე წყლები ჩართული იქნება არსებულ წყალარინების სისტემაში.

სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია გარემოს ფონური მდგომარეობის, პროექტის ფარგლებში გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების და გარემოსდაცვითი ღონისძიებების შესახებ ზოგადი ინფორმაცია. პროექტის შესახებ განსაზღვრულია სათანადო დასკვნები და რეკომენდაციები. საწარმოო პროფილის გათვალისწინებით გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედება ძირითადად დაკავშირებული იქნება ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებასთან, ხმაურის გავრცელებასთან, ქიმიური ნივთიერებების ან/და ნავთობპროდუქტების ავარიული დაღვრასთან, წყლის (მიწისქვეშა, ზედაპირული) გარემოს და ნიადაგის/გრუნტის ფენის დაბინძურებასთან. **აღნიშნულ საკითხებთან მიმართებაში, მოსალოდნელი ზემოქმედების ეფექტური მართვის მიზნით, მნიშვნელოვანია გზმ-ის ეტაპზე განისაზღვროს სათანადო გარემოსდაცვითი ღონისძიებები.**

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის შესახებ ინფორმაციის კანონმდებლობით დადგენილი წესით გავრცელება, მათ შორის ინფორმაცია განთავსდა სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ხობის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე და ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ ადგილებში. ზემოაღნიშნული პროექტის სკოპინგის ანგარიშთან დაკავშირებით საჯარო განხილვა გაიმართა 7 ოქტომბერს, ხობის მუნიციპალიტეტის, სოფ. ყულევის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობაში. საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, შპს „შავი ზღვის ტერმინალის“, შპს „გერგილის“, მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლები და სოფ. ყულევის მაცხოვრებლები. საჯარო განხილვაზე შენიშვნები/მოსაზრებები პროექტთან

დაკავშირებით არ გამოთქმულა. განხილვის მიწურულს შპს „შავი ზღვის ტერმინალის“ წარმომადგენელმა ხაზი გაუსვა ბიტუმის გადატვირთვის ტექნოლოგიური ხაზის ქვეყანაში არსებობის მნიშვნელობას და ისაუბრა თანამედროვე ტექნოლოგიურ დანადგარებზე, რომელიც გამოყენებული იქნება ბიტუმის გადატვირთვის ოპერაციებისთვის. კომენტარი გააკეთა ასევე სუნის შესაძლო გავრცელებასთან დაკავშირებით და განმარტა, რომ პროექტის (N6 სარეზერვუარო პარკის რეკონსტრუქცია-ექსპლუატაციის) ფარგლებში სუნის გავრცელება მოსალოდნელი არ არის. სუნის გავრცელება დაკავშირებული იყო სხვა სარეზერვუარო პარკებთან, რომლის შემცირება დაგეგმილია ტერმინალში ახალი ტექნიკური გადაწყვეტების დანერგვით.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, პროექტთან დაკავშირებით სამინისტროში წერილობითი შენიშვნები/მოსაზრებები არ დაფიქსირებულა.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედების სახეები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს** სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
 - 3.1. **გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად** გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ;
 - 3.2. **გზშ-ის ანგარიში წარმოდგენილი უნდა იქნეს ადგილზე არსებული ფაქტობრივი მდგომარეობის გათვალისწინებით, სადაც შეფასებული და გაანალიზებული იქნება საწარმოს ტერიტორიაზე ამჟამად არსებული მდგომარეობა და ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი შესაძლო ზემოქმედების სახეები.**
4. **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
 - ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების საჭიროების დასაბუთება;
 - ტერმინალის არსებული საქმიანობის დეტალური აღწერა, რომელიც დაკავშირებულია N6 სარეზერვუარო პარკთან. მათ შორის N6 სარეზერვუარო პარკის საქმიანობაზე გაცემული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნებით (N60; N61) განსაზღვრული საქმიანობების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
 - N6 სარეზერვუარო პარკის შემადგენელი და დამხმარე ინფრასტრუქტურის შესახებ ინფორმაცია;
 - სარეზერვუარო პარკის (ცვლილების გათვალისწინებით) დეტალური აღწერა შესაბამისი თანდართული სქემით და სიტუაციური ნახაზებით;
 - სარეზერვუარო პარკის განახლებული გენ-გეგმა, ცვლილების გათვალისწინებით;

- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით სარეზერვუარო პარკის ტერიტორიის Shp ფაილები, GPS კოორდინატები;
- საპროექტო ტერიტორიიდან დაზუსტებული მანძილი უახლოეს საცხოვრებელ სახლებამდე (ფოტო მასალა) მდებარეობის მითითებით, მდინარემდე, შავი ზღვის სანაპირო ზოლამდე, უახლოეს სამრეწველო ობიექტამდე;
- პროექტის ალტერნატიული ვარიანტების ანალიზი შესაბამისი დასაბუთებით. მათ შორის არაქმედების ალტერნატივის, საწარმოს განთავსების ალტერნატივისა და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივის შესახებ ინფორმაცია;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების პროექტის დეტალური აღწერა. მათ შორის ინფორმაცია ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების პროექტის ფარგლებში განხორციელებული/განსახორციელებელი სამუშაოების შესახებ;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით, სარეზერვუარო პარკის საქმიანობის ტექნოლოგიური სქემის და ტექნოლოგიური ციკლის დეტალური აღწერა, შესაბამისი თანმიმდევრობით;
- არსებული ტექნოლოგიური ხაზების (ნავთობის, ნახშირწყალბადების და სხვა ქიმიური ტვირთების მიღება, დასაწყობება და ტანკერებში ჩატვირთვა), მათ შორის ცვლილების პროექტით გათვალისწინებული ბიტუმის გადატვირთვის ახალი ტექნოლოგიური ხაზის დეტალური აღწერა;
- სარეზერვუარო პარკის ინფრასტრუქტურული ობიექტების, დანადგარებისა და ტექნოლოგიური მოწყობილობების აღწერა (დაგეგმილი და არსებული უბნები). მათ შორის დაცლა-გადატვირთვის ოპერაციებისათვის საჭირო ინფრასტრუქტურის დეტალური აღწერა: ინფორმაცია არსებული სატუმბი სადგურის და სატუმბ სადგურებში დაგეგმილი ცვლილების შესახებ (წარმადობის მითითებით), ინფორმაცია გამოყენებული სარკინიგზო ესტაკადის შესახებ (ტერმინალის ტერიტორიაზე არსებული რკინიგზის ჩიხის და სარკინიგზო ესტაკადის ტექნიკური გადაიარაღების აღწერა), ასევე არსებული და საპროექტო ტექნოლოგიური მიწების შესახებ და ა.შ
- ახალი (ბიტუმის გადატვირთვის) ტექნოლოგიური ხაზისთვის (გადატვირთვა-გადმოტვირთვა) განკუთვნილი ინფრასტრუქტურის დეტალური აღწერა, მათ შორის ინფორმაცია თერმალური ზეთის სპირალური გამაცხელებლების, ელექტროგამაცხელებლების, ბიტუმის გადატვირთვისთვის საჭირო სპეციალური ტუმბოების, საქვების, თბოგამცვლელის და ა.შ შესახებ;
- სარეზერვუარო პარკის საპროექტო წარმადობის-ტვირთბრუნვის შესახებ ინფორმაცია (ცვლილების გათვალისწინებით). მათ შორის პროდუქტების მიღება-გაცემის გეგმა-გრაფიკი და მიღება-გაცემის დეტალური აღწერა;
- გადატვირთვისთვის დადგენილი მოცულობითი სიჩქარის ნორმების შესახებ ინფორმაცია;
- არსებული და საპროექტო რეზერვუარ(ებ)ის (ფაქტობრივი მდგომარეობის გათვალისწინებით) შესახებ დეტალური ინფორმაცია (მათ შორის ტიპი, მოცულობა და სხვ);
- თითოეული რეზერვუარისა და N6 სარეზერვუარო პარკის ჯამური მოცულობის შესახებ ინფორმაცია (თითოეული რეზერვუარის ფუნქციური დატვირთვის მითითებით);
- ტექნოლოგიური ციკლის ჰერმეტიულობის შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- N6 სარეზერვუარო პარკის ტერიტორიის შესაბამისი მოპირკეთების შესახებ ინფორმაცია (სარეზერვუარო პარკის ჰიდროსაიზოლაციო ფენის აღწერა);
- დეტალური ინფორმაცია რეზერვუარ(ებ)იდან დაღვრილი პროდუქტის საერთო მოცულობის შეკავების უზრუნველყოფის შესახებ. მათ შორის: დაღვრილი პროდუქტის გავრცელების პრევენციის მიზნით სარეზერვუარო N6

პარკის შემომზადდავი ბარიერის შესახებ ინფორმაცია, ცვლილების გათვალისწინებით (რომლის პარამეტრები და შიდა სასარგებლო მოცულობა გაანგარიშებული უნდა იყოს ნავთობპროდუქტების ავარიული დაღვრის ეფექტური შეკავების გათვალისწინებით);

- N6 სარეზერვუარო პარკის მთლიანი შიდა სასარგებლო მოცულობა;
- სარეზერვუარო პარკში ავარიული დაღვრილი პროდუქციის მართვის ღონისძიებების აღწერა;
- დეტალური ინფორმაცია (N6 სარეზერვუარო პარკში) გაჟონვის საკონტროლო ჭის და სადრენაჟო სისტემის შესახებ;
- ინფორმაცია ობიექტის სასმელ-სამეურნეო და საწარმოო წყალმომარაგების შესახებ;
- ობიექტზე წარმოქმნილი ჩამდინარე (საწარმოო და სამეურნეო-ფეკალური) წყლების შესახებ ინფორმაცია, მართვის ღონისძიებების მითითებით;
- სარეზერვუარო პარკის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი სანიაღვრე წყლების მართვის საკითხების დეტალური აღწერა. მათ შორის ინფორმაცია ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნავთობპროდუქტებით დაბინძურებული წყლების მართვის საკითხის შესახებ;
- ინფორმაცია საწარმოო-სანიაღვრე და სამეურნეო-ფეკალური წყლების საბოლოო ჩაშვების წერტილის შესახებ;
- შპს „შავი ზღვის ტერმინალის“ ტერიტორიაზე არსებული სამეურნეო-ფეკალური, საწარმოო-სანიაღვრე ჩამდინარე წყლების არინების და გამწმენდი სისტემის შესახებ ინფორმაცია. ამასთან, N6 სარეზერვუარო პარკის ზემოაღნიშნულ სისტემასთან კავშირის შესახებ ინფორმაცია;
- გამწმენდი ნაგებობის პარამეტრებისა და გაწმენდის ეფექტურობის შესახებ ინფორმაცია. მათ შორის წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია, დასაბუთება (შესაბამისი გაანგარიშება) ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების ფარგლებში, სარეზერვუარო პარკის (N6) გაზრდილი შედა მოცულობის საწარმოო-სანიაღვრე წყლების არსებულ გამწმენდ სისტემაში მიღების და გაწმენდის შესაძლებლობის შესახებ;
- ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებების დეტალური აღწერა და ინფორმაცია ხანძარსაწინააღმდეგო წყლების შესახებ;
- ფარგლებში მოსალოდნელი კონკრეტული სახის ავარიული რისკების შეფასების შესახებ ინფორმაცია;
- მოსალოდნელი ნარჩენების სახეობების და რაოდენობის შესახებ მონაცემები, შემდგომი მართვის ღონისძიებები, ნარჩენების მართვის გეგმა;
- საპროექტო ობიექტის ტერიტორიიდან წარმოქმნილი ნავთობშლამების მართვის ღონისძიებების აღწერა;

4.1. გზმ-ის ანგარიშში, ბიოლოგიურ გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასების ნაწილში გასათვალისწინებელი საკითხები:

- გზმ-ის ანგარიშში აისახოს საველე კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ ცხოველებზე, მათ შორის ფრინველებზე (განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და საქართველოს "წითელ ნუსხით" დაცულ სახეობებზე), მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე. ამასთან, წარმოდგენილ იქნას ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგები ფოტომასალასთან ერთად;

- გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი იქნას, ფრინველებზე საპროექტო ტერიტორიის განათებით გამოწვეული ზემოქმედების შეფასება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- გზმ-ის ფარგლებში შემუშავდეს ბიომრავალფეროვნების შემარბილებელი ღონისძიებების თავი და ბიომრავალფეროვნების მონიტორინის გეგმა, სადაც აისახება ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე და შემარბილებელი ღონისძიებების ეფექტურობაზე დაკვირვების საკითხი;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმაში გათვალისწინებულ იქნას ფაუნაზე, მათ შორის წყლის ფაუნაზე ზემოქმედების საკითხი. ასევე, რამსარ-საიტზე და ზურმუხტის ტერიტორიაზე (კოლხეთი - GE0000006) ზემოქმედების საკითხი;
- ნარჩენების არასწორი მენეჯმენტით ან/და გაუთვალისწინებელ შემთხვევებში ქიმიური ნივთიერებების ან/და ნავთობპროდუქტების ავარიული დაღვრით მოსალოდნელი ზემოქმედება დაცულ, ჭარბტენიან ტერიტორიებზე;
- მოსალოდნელ ზემოქმედების სახეებში კოლხეთის ეროვნულ პარკთან მიმართებაში განხილული იქნას ხმაური, ავარიული სიტუაციები და განათება, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მიმითითებით. მაგალითად: განათებასთან მიმართებაში - პარკის მოსაზღვრედ ნაკლებად მოკაშკაშე ან ნაკლები რაოდენობის განათების გამოყენება; ავარიულ სიტუაციებში ნავთობის დაღვრის ან ხანძრის შემთხვევაში **რისკის მართვის დოკუმენტის ან სამოქმედო გეგმის შექმნა**, რომელიც გაითვალისწინებს კოლხეთის ეროვნული პარკის და ყულევის ტერმინალის ადმინისტრაციების შეთანხმებულ მოქმედებებს და ოპერატიულ თანამშრომლობას ზემოაღნიშნულ ავარიულ და სტიქიური შემთხვევების დროს (რათა თავიდან იქნეს აცილებული ხანძარი კოლხურ უნიკალურ ტყეებზე ან დაღვრილი ნავთობი დროულად იქნას ლოკალიზებული).

5. პროექტის განხორციელების შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება, მათ შორის:

- პროექტის ფარგლებში მოსალოდნელი ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე, სადაც მოცემული უნდა იყოს: ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გამოყოფისა და გაფრქვევის წყაროები (გენ-გეგმაზე მითითებით), გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში; დეტალური ინფორმაცია მტვერდამჭერი, ჰაერგამწმენდი სისტემის შესახებ (საპასპორტო მონაცემები; ეფექტურობის დამადასტურებელი დეტალური მონაცემები); ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედების პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებები; ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის გეგმა; ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტი;
- სარეზერვუარო პარკის ტერიტორიაზე სუნის წარმომქმნელი პოტენციური წყაროების გამოვლენა, ხოლო აღნიშნული წყარო(ები)ს იდენტიფიცირების შემთხვევაში დამატებითი შემარბილებელი და პრევენციული ღონისძიებების განსაზღვრა;
- პროექტის ფარგლებში ხმაურის გავრცელების და მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება (ხმაურის გავრცელების დონეების გაანგარიშება და მოდელირება), ასევე შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია;

- ზემოქმედების შეფასება ზედაპირული წყლის ობიექტზე, ზედაპირული წყლების ობიექტების დაბინძურების რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- პროექტის ფარგლებში ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე და გრუნტის ხარისხზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება. განისაზღვროს N6 სარეზერვუარო პარკის და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის ფარგლებში ნიადაგის/გრუნტის ზედაპირული ფენის დაბინძურების მაღალი რისკის უბნები და შემუშავდეს დაბინძურებისაგან დაცვის შესაბამისი პრევენციული/შემარბილებელი ღონისძიებები და მონიტორინგის გეგმა;
- პროექტის ფარგლებში მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- შესაძლო ზემოქმედების შეფასება შავი ზღვის სანაპირო ზოლზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ბიოლოგიურ გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების და შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია;
- ნარჩენების წარმოქმნით და გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება, ნარჩენების მართვის საკითხები და პრევენციული ღონისძიებები;
- პროექტის განხორციელებით გამოწვეული ზემოქმედების შეფასება სოციალურ გარემოზე. ამასთან, გზშ-ის ანგარიშში განსაზღვრული უნდა იყოს ადამიანის ჯანმრთელობასთან, უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- შესაძლო ზემოქმედების შეფასება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედების აღწერა, რომელიც განპირობებულია ავარიისა და კატასტროფის რისკის მიმართ საქმიანობის მოწყვლადობით;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების სამოქმედო გეგმა;
- კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება. საქმიანობის განხორციელების ზონაში არსებული ობიექტების ემისიების, საანგარიშო წერტილების განსაზღვრა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- გარემოზე შეუქცევი ზემოქმედების შეფასება და მისი აუცილებლობის დასაბუთება;
- საქმიანობის შეწყვეტის შემთხვევაში გარემოს პირვანდელ მდგომარეობამდე აღდგენის შესახებ ინფორმაცია;
- საპროექტო ცვლილების გათვალისწინებით, საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა-გრაფიკი;
- საპროექტო ცვლილების გათვალისწინებით საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა-გრაფიკი, სადაც ატმოსფერულ ჰაერში ემისიების და ხმაურის გავრცელების მინიმუმაციის მიზნით ყურადღება გამახვილდება ატმოსფერული ჰაერის და ხმაურის მონიტორინგზე;
- გზშ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და (არსებობის შემთხვევაში) წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება.

6. შენიშვნები, რომელიც გათვალისწინებული უნდა იქნეს გზშ-ის ანგარიშში:

- დაგეგმილი საქმიანობა შესაბამისობაში უნდა იყოს „ნავთობის ბაზების უსაფრთხო ექსპლუატაციის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის“ მოთხოვნებთან, ხოლო შესაბამისი ინფორმაცია აისახოს გზშ-ის ანგარიშში;
- დაზუსტებას საჭიროებს პროექტის შემუშავებისას გამოყენებული EN1405 სტანდარტისა და აღნიშნული სტანდარტით განსაზღვრული მოთხოვნების შესახებ ინფორმაცია;
- **2016 წლის 22 ნოემბერს გაცემულია N60 და N61 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნებით განსაზღვრული პირობების შესრულების მდგომარეობის შესახებ დეტალური ინფორმაცია (განხილული იქნეს თითოეული პირობის შერულების საკითხი/ანალიზი);**
- ობიექტზე (N60 და N61 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნებით განსაზღვრულ საქმიანობაზე) გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ ჩატარებული გეგმიური-არაგეგმიური შემოწმებების, გამოვლენილი დარღვევების (არსებობის შემთხვევაში) და მათი აღმოფხვრისთვის სამინისტროს მიერ განსაზღვრული ქმედებების/გონივრული ვადების შესახებ ინფორმაცია. ზემოაღნიშნული წარმოდგენილი უნდა იქნეს ერთიანი ცხრილის სახით, სადაც გამოვლენილი დარღვევების, კონკრეტული ქმედებების და შესაბამისი გონივრული ვადების გარდა მნიშვნელოვანია, მითითებული უნდა იყოს განსაზღვრულ ვადებში დარღვევების აღმოფხვრამდე შესასრულებელი მოკლევადიანი და გრძელვადიანი გარემოსდაცვითი ღონისძიებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- გზშ-ის ანგარიში საპროექტო ცვლილების გარდა უნდა მოიცავდეს არსებული რეალობის გათვალისწინებით მიმდინარე საქმიანობის და ტექნოლოგიური უზნების შესახებ ერთიან, დეტალურ ინფორმაციას და შეფასებას;
- ვინაიდან, პროექტის ფარგლებში კომპანია გეგმავს N6 სარეზერვუარო პარკის არსებული რეჟიმის, ფუნქციის და წარმადობის ცვლილებას, გზშ-ის ანგარიშში მითითებული უნდა იყოს მოთხოვნა N60 და 61 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნების და შესაბამისი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების ძალადაკარგულად გამოცხადების შესახებ;
- მიუხედავად იმისა, რომ შემოღობილ ტერიტორიაზე არის დაგეგმილი მშენებლობა/რეკონსტრუქცია, აუცილებელი პირობაა გზშ-ის ანგარიშში გათვალისწინებული იქნეს შემდეგი საკითხი: თუ კოლხეთის ეროვნული პარკიდან საპროექტო ტერიტორიაზე გადმოვიდა ნადირი ან ფრინველი, ან მოიწყო ბუდე/ბუნაგი, ყულევის ტერმინალის თანამშრომლების მიერ დაცული და დაბრუნებული უნდა იქნას მის კუთვნილ ადგილსამყოფელში, კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის ინფორმირების და თანამშრომლობის გზით;
- სკოპინგის ანგარიშში დაცული ტერიტორიების შესახებ არ არის ნახსენები, რომ კოლხეთის ეროვნული პარკის კოლხურ ტყეებს გააჩნია UNESCO -ს სტატუსი, რაც საჭიროებს დაზუსტებას;
- სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, ტერმინალის სარეზერვუარო პარკების ტერიტორიაზე ავარიულად დაღვრილი პროდუქტი, საწარმო-სანიაღვრე კანალიზაციის საშუალებით გადაიტუმბება შესაბამის გამწმენდ სისტემაში. გზშ-ის ეტაპზე დაზუსტებას საჭიროებს ტერმინალის გამწმენდი სისტემის და მისი ეფექტურობის (ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით) შესახებ ინფორმაცია;
- სკოპინგის ანგარიშში, დასკვნებისა და რეკომენდაციების ქვეთავში დამზებულია ტექნიკურ-შინაარსობრივი შეცდომა, კერძოდ მითითებულია შემდეგი: „წინამდებარე გზშ-ის ანგარიშში მოცემული გაანგარიშების შედეგების მიხედვით, რეზერვუარის მშენებლობის და ექსპლუატაციის ფაზებზე

ატმოსფერული ჰაერში მავნე ნივთიერებათა კონცენტრაციების ნორმირებულ მაჩვენებლებზე გადაჭარბებას და სუნის გავრცელებას ადგილი არ ექნება”.

- **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად, ერთიანი ცხრილის სახით.**

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „შავი ზღვის ტერმინალის“ მიერ წარმოდგენილ - ხობის მუნიციპალიტეტში, ყულევის ნავთობისა და ნავთობპროდუქტების გადასატვირთ საზღვაო ტერმინალში, №6 სარეზერვუარო პარკის რეკონსტრუქციისა და დამატებით ახალი 1x5000 მ³ მოცულობის რეზერვუარის მოწყობა-ექსპლუატაციაზე (ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება) **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით. გზშ-ის ანგარიში შედგენილი უნდა იყოს მოქმედი კანონმდებლობის, განსაკუთრებით სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული მითითებების სრული დაცვით.